

Sygn. akt XX GC 464/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Kurc - Mazurkiewicz

Protokolant: protokolant sądowy Agnieszka Nowicka

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa „(...)Towarzystwa (...) spółki akcyjnej (...)” w W.

przeciwko (...) ((...)) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę

I. zasądza od (...) ((...)) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz „(...) Towarzystwa (...) spółki akcyjnej (...)” w W. kwotę 141.462,77 złotych (sto czterdzieści jeden tysięcy czterysta sześćdziesiąt dwa złote siedemdziesiąt siedem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od (...) ((...)) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz „(...) Towarzystwa (...) spółki akcyjnej (...)” w W. kwotę 12.491 (dwanaście tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt jeden) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Kurc - Mazurkiewicz

Sygn. akt XX GC 464/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 1 czerwca 2016 r. powódka – „(...) Towarzystwo (...) spółka akcyjna (...)” w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) ((...)) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwoty 141.462,77 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zwrot kosztów procesu oraz zasądzenie kwoty 177,00 złotych tytułem kosztów postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie pod sygn. akt VIII GCo 534/15 o zawiązanie do próby ugodowej.

W uzasadnieniu powódka podała, że w dniu 15 maja 2008 r. pomiędzy (...) Towarzystwem (...) jako zakładem ubezpieczeń a (...) ((...)) jako brokerem ubezpieczeniowym zostało zawarte porozumienie brokerskie. Przedmiotem porozumienia brokerskiego było określenie zasad ustalania, wysokości, terminów i sposobów płatności wynagrodzenia kurtażowego wypłacanego przez (...) brokerowi - w związku z umową ubezpieczenia zawartą przy pośrednictwie brokera. W dniu 16 maja 2008 r. - przy pośrednictwie brokera - pomiędzy (...) a (...) spółką akcyjną w W. została zawarta grupowa umowa ubezpieczenia, w ramach której ubezpieczeniu mieli podlegać pracownicy (...), przy czym z uwagi na fakt, że ubezpieczający wnioskował o przygotowanie kilku wariantów ubezpieczenia dla różnych grup swoich pracowników, umowa ubezpieczenia została potwierdzona odrębnymi polisami, z których każda dotyczyła odrębnego wariantu ubezpieczenia. W dniu 16 grudnia 2008 r. doszło do połączenia (...) Towarzystwo (...) spółka akcyjna (...) oraz (...), w efekcie czego (...) weszła we wszystkie prawa i obowiązki (...). W związku z połączeniem zakładów ubezpieczeń przeprowadzono integrację systemów informatycznych. Umowy ubezpieczenia zawarte przez (...) przeniesiono do systemu używanego przez powoda, co wiązało się między innymi ze zmianą

numeracji polis. W dniu 1 listopada 2009 r. strony zawarły umowę szczegółową nr 1 w odniesieniu do obowiązujących wcześniej umów ubezpieczenia zawartych przez (...) i (...) za pośrednictwem pozwanej. W jej treści strony uzgodniły, że umowa grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie jest umową zawartą przy pośrednictwie brokera, oraz ustalono wynagrodzenie kurtażowe przysługujące brokerowi w wysokości 10%. W umowie tej wskazano, że ustalenia obowiązują dla należnych składek za okres od 1 listopada 2009 r., natomiast pozostałe warunki pozostają zgodnie z porozumieniem brokerskim z dnia 15 maja 2008 r. Następnie w dniu 30 sierpnia 2010 r. (...) i (...), za pośrednictwem pozwanej, zawarły jeszcze jedną umowę ubezpieczenia grupowego, do której zawarto umowę szczegółową nr 2. W umowie szczegółowej nr 2 powódka i pozwana uzgodniły, że datą początku obowiązywania umowy jest 1 września 2009 r., umowa ta była umową ubezpieczenia zawartą przy pośrednictwie brokera oraz wynagrodzenie kurtażowe ustalono w wysokości 20%. Ponadto wskazano, że ustalenia te obowiązują od składek należnych za okres od 1 września 2010 r., natomiast pozostałe warunki pozostają zgodnie z porozumieniem brokerskim z dnia 15 maja 2008 r. Z dniem 10 maja 2012 r. (...) odwołał pełnomocnictwa udzielone pozwanej, o czym pozwana nie poinformowała powódki, mimo że była do tego zobowiązana na podstawie § 5 ust. 2 porozumienia brokerskiego. O odwołaniu pełnomocnictwa powódka dowiedziała się w dniu 24 czerwca 2013 r. bezpośrednio od pracownika (...). W związku z zaistniałą sytuacją, powódka skierowała do pozwanej pismo, w którym poinformowała, że spółka powinna zawiadomić o cofnięciu pełnomocnictwa oraz jest zobowiązana do zwrotu nienależnego wynagrodzenia. W odpowiedzi na powyższe pismo prezes zarządu pozwanej – J. L. odmówił zwrotu wynagrodzenia wskazując, że umowami szczegółowymi nr 1 i 2 zniesiono wynagrodzenie z tytułu obsługi, pozostawiając tylko wynagrodzenie z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia. W dniu 3 kwietnia 2014 r. powódka wystosowała do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 112.022 złotych wraz z odsetkami ustawowymi tytułem nienależnie wypłaconego wynagrodzenia za obsługę w terminie od 1 czerwca 2012 r. do 31 maja 2013 r. Następnie prowadzone były rozmowy mające na celu ugodowe zakończenie sporu. Powódka skierowała do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie wniosek o zawiązanie do próby ugodowej, jednak pozwana odmówiła zawarcia ugody i nie brała udziału w posiedzeniu. Za okres od 1 czerwca 2012 r. powódka wypłaciła pozwanej kwotę 103.752,20 złotych tytułem wynagrodzenia za obsługę umów ubezpieczenia grupowego. Rozliczenia odbywały się w ten sposób, że powódka przysyłała rozliczenie pozwanej, pozwana wystawiała faktury VAT, które następnie były opłacane przez powódkę zbiorczo, jednym przelewem. Na żądaną przez powódkę kwotę składa się 103.752,20 złotych tytułem zwrotu wypłaconego pozwanej nienależnego wynagrodzenia za obsługę za okres od 1 czerwca 2012 r. oraz 37.710,57 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych oraz odsetek ustawowych za opóźnienie (pozew k. 2-22).

W odpowiedzi na pozew – złożonej w dniu 22 lipca 2016 r. pozwana (...) ((...)) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana potwierdziła, że otrzymała od powódki wynagrodzenie kurtażowe w wysokości 103.723,40 złotych za okres od 1 czerwca 2012 r. do 31 maja 2013 r. z tytułu wykonywania czynności brokerskich dotyczących umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia. Pozwana potwierdziła, że (...) odwołał pełnomocnictwo udzielone jej do wykonywania czynności brokerskich, jednak wskazała, że nie przesłała powódcie informacji o odwołaniu pełnomocnictwa przez przeoczenie. Informacja o odwołaniu pełnomocnictwa została przekazana powódcie ustnie podczas spotkania najpóźniej w dniu 3 kwietnia 2013 r., jednakże zdaniem pozwanej powyższa informacja nie miała znaczenia, gdyż wynagrodzenie kurtażowe było jej należne. Wynagrodzenie kurtażowe otrzymane przez pozwaną jest świadczeniem, do którego wypłaty zobowiązana była powódka na podstawie umowy szczegółowej nr (...) i (...). Odwołanie pełnomocnictwa nie miało wpływu na prawo do wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy, a jedynie powodowało utratę przez pozwaną prawa do wynagrodzenia kurtażowego z tytułu obsługi umowy ubezpieczenia. W przypadku wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia pozwana straciłaby prawo do wynagrodzenia tylko w przypadku określonym w § 5 ust. 1 pkt 1 porozumienia brokerskiego, to znaczy gdyby ubezpieczający odstąpił od umowy ubezpieczenia, co nie miało miejsca w przedmiotowej umowie ubezpieczenia. Zatem odwołanie pełnomocnictwa pozwanej nie stanowiło podstawy do utraty wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia (odpowiedź na pozew k. 244-253).

Na dalszym etapie postępowania strony pozostały przy swoich dotychczasowych stanowiskach. Na kolejnych terminach rozpraw Sąd przesłuchał zawnioskowanych przez strony świadków oraz strony. Na rozprawie w dniu 14

czerwca 2018 r. Sąd dopuścił dowód z dokumentów dołączonych do pozwu, odpowiedzi na pozew i dalszych pism procesowych na okoliczności w nich wskazane.

Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, Sąd Okręgowy ustalił, następujący stan faktyczny:

(...) Towarzystwo (...) spółka akcyjna (...) w W. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie ubezpieczeń oraz reasekuracji. Pozwana (...) ((...)) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług brokerskich (KRS powódki k. 27-33, KRS pozwanej k. 34-39)

(...) Towarzystwo (...) spółka akcyjna w W. (dalej: (...)) i (...) ((...)) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej: (...)) zawarły w dniu 15 maja 2008 r. Porozumienie Brokerskie (dalej: „Porozumienie”). Zawarcie Porozumienia Brokerskiego było poprzedzone negocjacjami, wymianą projektów i uwag przez strony drogą e-mailową. Ze strony powodowej spółki negocjacje prowadził T. B.. Wiadomością e-mailową z dnia 25 kwietnia 2008 r. T. B. przesłał Prezesowi Zarządu (...) J. L. projekt porozumienia kurtażowego (brokerskiego) po wprowadzeniu uwag Zarządu (do wiadomości D. C. i A. Z.). Projekt ten zakładał istnienie Wynagrodzenia K. w postaci łącznie wynagrodzenia za obsługę i za zawarcie umowy. Następnie w wiadomości e-mail z dnia 29 kwietnia 2008 r. T. B. skierował do P. T., D. C. i A. Z. projekt porozumienia brokerskiego z uwagami brokera ((...)) ze zmianami i komentarzami naniesionymi przez T. B.. Komentarze i zmiany dotyczyły między innymi kwestii ustalania prawa i wysokości wynagrodzenia kurtażowego (§ 3), zasad i terminów płatności wynagrodzenia kurtażowego (§ 4) oraz utraty prawa do wynagrodzenia kurtażowego (§ 5). W dniu 5 maja 2008 r. T. B. przesłał pracownikowi (...) T. K. tekst porozumienia brokerskiego z komentarzami i zmianami. Następnie wiadomością e-mailową z dnia 7 maja 2008 r. M. G. przesłała T. B. porozumienie z komentarzami Kancelarii informując, że poprzednie zmiany w zakresie brzmienia § 3 zostały zaakceptowane. Podział wynagrodzenia na wynagrodzenie za zawarcie i obsługę, został wprowadzony po przeprowadzeniu negocjacji. Zgodnie z § 2 Porozumienia, określa ono zasady ustalania, wysokość, terminy i sposoby płatności Wynagrodzenia K. wypłaconego przez (...) Brokerowi w związku z Umową Ubezpieczenia Zawartą Przy Pośrednictwie Brokera. Zgodnie z § 1 pkt 2 – Umowa (...) Zawarta Przy Pośrednictwie Brokera to skutecznie zawarta umowa ubezpieczenia w wyniku wykonywania przez brokera czynności w imieniu lub na rzecz ubezpieczającego, polegających na doprowadzeniu do jej zawarcia lub zawarcia jej w imieniu ubezpieczającego. Ustalono, że Wynagrodzeniem K. jest łącznie Wynagrodzenie Za Zawarcie oraz Wynagrodzenie Za Obsługę (§ 1 pkt 5). Wynagrodzenie Za Zawarcie to wynagrodzenie należne brokerowi z tytułu wykonywania czynności brokerskich polegających na doprowadzeniu do zawarcia umowy ubezpieczenia zawartej przy pośrednictwie brokera, przy czym wynagrodzenie będzie wypłacane brokerowi przez okres 12 miesięcy rozliczeniowych licząc od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia zawartej przy pośrednictwie brokera (§ 1 pkt 4). Z kolei Wynagrodzenie Za Obsługę to wynagrodzenie należne brokerowi z tytułu wykonywania czynności brokerskich polegających na uczestniczeniu w zarządzaniu i wykonywaniu umowy ubezpieczenia zawartej przy pośrednictwie brokera, przy czym wynagrodzenie będzie płatne brokerowi po upływie 12 miesięcy rozliczeniowych licząc od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (§ 1 pkt 3). W Porozumieniu wskazano, że ubezpieczającym jest (...) spółka akcyjna w W. (dalej jako (...)). Ponadto Porozumienie przewidywało w § 3 ust. 4 Wynagrodzenie K. w wysokości 10% pierwszej i każdej kolejnej do dwunastej należnej składki ubezpieczeniowej, która wpłynęła na rachunek bankowy (...) w wykonaniu Umowy (...) Zawartej Przy Pośrednictwie Brokera – w przypadku Wynagrodzenia za Zawarcie oraz 10% trzynastej i każdej kolejnej należnej składki ubezpieczeniowej, która wpłynęła na rachunek bankowy (...) w wykonaniu Umowy (...) Zawartej Przy Pośrednictwie Brokera – w przypadku Wynagrodzenia za Obsługę. W § 5 ust. 1 pkt 2 lit. c) Porozumienia wskazano, że broker traci prawo do Wynagrodzenia Za Obsługę, gdy Ubezpieczający cofnął Brokerowi umocowanie do występowania w jego imieniu lub rozwiązał z brokerem umowę o świadczenie usług – z ostatnim dniem miesiąca, w którym cofnięto umocowanie lub rozwiązano z brokerem umowę o świadczenie usług. Zgodnie z § 5 ust. 2 broker jest obowiązany poinformować (...) o cofnięciu umocowania do występowania w imieniu (...) lub rozwiązania łączącej (...) i brokera umowy o świadczenie usług w terminie 7 dni od dnia cofnięcia umocowania lub rozwiązania umowy. W braku wypełnienia tego obowiązku broker zobowiązany jest do zwrotu Wynagrodzenia Za Obsługę zapłaconego po dniu cofnięcia umocowania lub rozwiązania umowy o świadczenie usług, zwiększonego o odsetki ustawowe od dnia

zapłaty Wynagrodzenia Za Obsługę do dnia zwrotu nienależnie zapłaconej brokerowi kwoty na rachunek bankowy (...) (porozumienie brokerskie k. 40-43, korespondencja e-mailowa k. 331-358, zeznania świadka A. Z. k. 384, zeznania świadka T. B. k. 457, zeznania reprezentanta powoda P. T. k. 473).

W dniu 16 maja 2008 r. (...) i (...) zawarły umowę grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie (dalej jako „Umowa Ubezpieczenia”) przy pośrednictwie (...) jako brokera, który działał na rzecz (...) działał na podstawie pełnomocnictwa nr (...) udzielonego w dniu 7 listopada 2006 r. obejmującego wykonywanie w imieniu i na rzecz (...) czynności brokerskich. W ramach Umowy (...) ubezpieczeniu mieli podlegać pracownicy (...). Zgodnie z treścią § 3 ust. 1 Umowy (...) każdy z pracowników zostanie zakwalifikowany do jednej z trzech grup w zależności od wysokości składki płaconej za danego pracownika i będzie mógł dokonać wyboru jednego z wariantów ubezpieczenia (wariant (...), wariant (...)). Zgodnie z § 9 ust. 1 Umowa (...) obowiązuje od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 31 maja 2013 r. (pełnomocnictwo k. 44, umowa ubezpieczenia k. 45-54).

W dniu 16 grudnia 2008 r. doszło do połączenia „(...) Towarzystwa (...) spółki akcyjnej (...)” w W. (dalej: (...)) oraz (...). Połączenie to zostało przeprowadzone w trybie określonym w art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., to jest poprzez przeniesienie całego majątku (...) na (...). Z dniem 16 grudnia 2008 r. we wszystkie prawa i obowiązki (...) wstąpiła (...) (okoliczność bezsporna, KRS powódki k. 27-33).

Pismem z dnia 30 października 2009 r. (...) poinformowała (...), że w związku ze zmianą systemu informatycznego zmianie uległy dotychczasowe numery polis. Procesem przepolisowania i przygotowywania umów szczegółowych zajmowało się Biuro Administracji Sprzedaży, po otrzymaniu informacji w formie formularzy prowizyjnych (pismo o zmianie numerów polis k. 55, korespondencja e-mailowa k. 191-195, formularze k. 198-203, procedura przenoszenia produktu grupowego (...) do systemu (...) – obsługa prowizji k. 204).

W dniu 2 lutego 2009 r. (...) zawarła z (...) spółką akcyjną (...) w W. (spółką z grupy (...)) porozumienie o zasadach wzajemnych rozliczeń (porozumienie o zasadach wzajemnych rozliczeń k. 254-258)

Wiadomością e-mail z 12 marca 2009 r. pracownik Departamentu Sprzedaży Ubezpieczeń Grupowych w (...) – D. K. przesłał do I. S. i E. S. (do wiadomości K. S. i G. L.) porozumienie kurtażowe wraz z umową szczegółową. Zostało sporządzone przez Departament Sprzedaży Ubezpieczeń Grupowych, a zatwierdzone przez G. L. i P. T. (wiadomość e-mail k. 209-210).

W dniu 1 listopada 2009 r. (...) i (...) zawarły umowę szczegółową numer 1 do Porozumienia Brokerskiego (dalej: „Umowa (...) nr (...)”). W § 2 pkt 1 tejże umowy strony potwierdziły, że umowa grupowego ubezpieczenia na życie, której Ubezpieczającym jest (...), której datą początku obowiązywania jest 1 listopada 2009 r., potwierdzona polisami o numerach: (...) - jest Umową Ubezpieczenia Zawartą przy Pośrednictwie Brokera. Strony uzgodniły, że z tytułu zawarcia umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie brokerowi przysługuje Wynagrodzenie K. w wysokości łącznie 10% (§ 2 pkt 2). Wskazano, że ustalenia w niej zawarte - obowiązują dla należnych składek opłaconych przez ubezpieczającego za okres od 1 listopada 2009 r. oraz że pozostałe warunki pozostają bez zmian zgodnie z Porozumieniem z dnia 15 maja 2008 r. (§ 2 pkt 3-4). Umowa szczegółowa nr 1 zawierała również zastrzeżenie, że wyrażeniom w niej użytym, a niezdefiniowanym nadano znaczenie określone w Porozumieniu z dnia 15 maja 2008 r. (§ 1 ust. 2), przy czym zawierała ona jedynie definicje terminów (...), (...) i „Strony” (umowa szczegółowa nr 1 k. 56).

W dniu 1 września 2010 r. (...) i (...) zawarły umowę szczegółową numer 2 do Porozumienia Brokerskiego (dalej: „Umowa (...) nr (...)”). W § 2 pkt 1 porozumienia strony potwierdziły, że umowa grupowego ubezpieczenia na życie, której Ubezpieczającym jest (...), której datą początku obowiązywania jest 1 września 2010 r., potwierdzona umową polisy o numerze (...) jest Umową Ubezpieczenia Zawartą przy Pośrednictwie Brokera. Strony uzgodniły, że z tytułu zawarcia umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie brokerowi przysługuje Wynagrodzenie K. w wysokości łącznie 20% (§ 2 pkt 2). Wskazano, że ustalenia w niej zawarte obowiązują dla należnych składek opłaconych przez ubezpieczającego za okres od 1 września 2010 r. oraz że pozostałe warunki pozostają zgodnie z Porozumieniem z dnia 15 maja 2008 r. (§ 2 pkt 3-4). Umowa szczegółowa nr 2 zawierała również zastrzeżenie, że wyrażeniom w niej

użytym a niezdefiniowanym nadano znaczenie określone w Porozumieniu z dnia 15 maja 2008 r. (§ 1 ust. 2), przy czym zawierała ona jedynie definicje terminów (...), (...) i „Strony” (umowa szczegółowa nr 2 k. 59).

Pismem z dnia 10 maja 2012 r. (...) odwołał wszystkie pełnomocnictwa udzielone (...), w szczególności pełnomocnictwo o numerze (...). Oświadczenie o odwołaniu pełnomocnictw zostało wysłane do (...) 15 maja 2012 r. (...) o cofnięciu pełnomocnictwa została poinformowana drogą ustną podczas spotkania w dniu 3 kwietnia 2013 r. W wiadomości e-mail z dnia 24 czerwca 2013 r. pracownik (...) – G. K. przesłał (...) w formie załącznika do wiadomości cofnięcie pełnomocnictwa udzielonego (...) (oświadczenie o odwołaniu pełnomocnictw k. 61, wiadomość e-mail k. 60, pismo (...) k. 372, zeznania świadka A. Z. k. 385-386, zeznania świadka J. L. k. 474).

W dniu 10 lipca 2012 r. (...) i (...) zawarły umowę szczegółową numer 3 do Porozumienia Brokerskiego. W § 2 pkt 1 strony potwierdziły, że umowa grupowego ubezpieczenia na życie, której Ubezpieczającym jest (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której datą początku obowiązywania jest 1 czerwca 2012 r., potwierdzona polisami o numerach: (...) - jest Umową Ubezpieczenia Zawartą przy Pośrednictwie Brokera. Strony uzgodniły, że z tytułu zawarcia umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie brokerowi przysługuje Wynagrodzenie K. w wysokości łącznie 10% (§ 2 pkt 2). Wskazano, że ustalenia w niej zawarte obowiązują dla należnych składek opłaconych przez ubezpieczającego za okres od 1 czerwca 2012 r. oraz że pozostałe warunki pozostają zgodnie z Porozumieniem z dnia 15 maja 2008 r. (§ 2 pkt 3-4) (umowa szczegółowa nr 3 k. 208).

W dniu 23 października 2013 r. pracownik (...) – A. Z. skierował do J. L. – Prezesa Zarządu (...) wiadomość e-mail, w której wezwał (...) do złożenia wyjaśnień i ustalenia dalszego postępowania wobec odwołania pełnomocnictwa i powinności zwrotu przez (...) nienależnego wynagrodzenia - zgodnie z treścią § 5 pkt 2 Porozumienia Brokerskiego. W odpowiedzi na powyższą wiadomość, Prezes Zarządu (...) pismem z dnia 29 listopada 2013 r. poinformował, że odwołanie pełnomocnictwa przez (...) nie stanowiło na podstawie Porozumienia Brokerskiego podstawy do utraty wynagrodzenia brokera z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia. W związku z tym wynagrodzenie kurtażowe otrzymane przez (...) do dnia rozwiązania umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisami jest świadczeniem należnym, do którego wypłaty była zobowiązana (...) na podstawie Porozumienia Brokerskiego zmienionego Umowami (...) nr (...). (...) wskazała, że Umowami (...) nr (...) zniesiono wynagrodzenie z tytułu obsługi, pozostawiając tylko wynagrodzenie z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia (wiadomość e-mail k. 71, pismo k. 72-74).

Pismem z dnia 3 kwietnia 2014 r. (...) poinformowała (...), że nie została poinformowana o cofnięciu umocowania do występowania w imieniu (...), więc oznacza to, że od 1 czerwca 2012 r. (...) pobierała w złej wierze nienależne wynagrodzenie, celowo wprowadzając w błąd pomimo ziszczenia się przesłanek z § 5 pkt. 1 ust. 2c) Porozumienia z dnia 15 maja 2008 r. Zgodnie z tym przepisem broker traci prawo do wynagrodzenia za obsługę w sytuacji, gdy (...) cofnął mu umocowanie do występowania w jego imieniu z ostatnim dniem miesiąca, w którym cofnięto umocowanie. (...) jednocześnie wezwała do zwrotu kwoty 112.022 złotych z ustawowymi odsetkami tytułem nienależnie wypłaconego wynagrodzenia za obsługę w terminie od 1 czerwca 2012 r. do 31 maja 2013 r. – w terminie 7 dni od otrzymania wezwania (wezwanie do zapłaty k. 75-76).

Pismem datowanym na 20 kwietnia 2015 r. (...) jako wnioskodawca skierowała do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie wniosek o zawezwanie (...) do próby ugodowej i przeprowadzenie postępowania pojednawczego. W odpowiedzi na zawezwanie do próby ugodowej (...) poinformowała, że nie ma podstaw do zawarcia ugody w sprawie, gdyż żądanie zapłaty jest pozbawione podstaw prawnych (wniosek k. 77-82, odpowiedź na zawezwanie do próby ugodowej k. 83-87).

W okresie od 3 sierpnia 2012 r. do 5 lutego 2014 r. (...) wypłaciła (...) łączną kwotę 103.723,40 złotych tytułem Wynagrodzenia Za Obsługę, z tytułu wykonywania czynności brokerskich dotyczących umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie za okres od 1 czerwca 2012 r. Rozliczenia prowizji odbywały się w ten sposób, że (...) generowała z systemu informatycznego (...) rozliczenie, które następnie było przesyłane brokerowi. (...) w oparciu o rozliczenie wystawiał fakturę VAT, które następnie były opłacane przez (...) (wydruki z systemu (...) k. 114 i nast., faktury VAT wraz z poleceniami przelewu k. 129-187).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych odpisów i kopii dokumentów, które zostały złożone do akt niniejszej sprawy. Oparł się również o niesporne, bowiem wyraźnie, bądź milcząco przyznane twierdzenia stron, które nie budziły wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Ustalając stan faktyczny Sąd dopuścił, poza materiałem dowodowym w postaci dokumentów, również osobowe wnioski dowodowe w postaci zeznań świadków oraz stron: powodowej spółki w osobie P. T. i pozwanej spółki w osobie Prezesa Zarządu – J. L.. Odnośnie kolejno słuchanych świadków należy wskazać co następuje.

Świadek A. Z. (k. 383) wskazał, że Porozumienie Brokerskie było negocjowane ze strony (...) przez D. C. i T. B.. Podał, że podział zawarty w Porozumieniu Brokerskim, a dotyczący wynagrodzenia za zawarcie i wynagrodzenia za obsługę (wynagrodzenie kurtażowe) miał na celu zabezpieczenie powódki na wypadek zmiany brokera. Zeznał, że w latach 2008-2010 miało miejsce przepisywanie polis (...), zajmowało się tym Biuro Administracji Sprzedaży działające w (...) i opracowujące umowy szczegółowe wobec zmian numerów polis i faktu połączenia spółek (...). Podał, że kontaktował się w kwestiach merytorycznych z Prezesem Zarządu pozwanej spółki oraz że odbyło się z nim kilka spotkań. Odnośnie procesu tworzenia umów szczegółowych zeznał, że w tym celu wypełnia się formularz kosztów, który następnie jest przekazywany do Departamentu (...). Podał, że informację o wypowiedzeniu pełnomocnictwa (...) przez (...)powziął podczas spotkania, następnie informacja ta została potwierdzona pismem przesłanym drogą e-mailową przez (...).

Świadek I. S. (k. 438) podała, że umowy szczegółowe zawierano w związku z połączeniem spółek (...) - w celu przeniesienia wszystkich polis wraz z ubezpieczonymi do nowego systemu. Umowy szczegółowe zawierano w celu technicznego sformalizowania, aby poinformować brokera o nowych numerach polis.

Świadek T. B. (k. 456) podał, że brał udział w negocjacjach porozumienia brokerskiego jako prawnik powódki, które zakończyły się podpisaniem porozumienia z 15 maja 2008 r. Negocjacje były prowadzone drogą e-mailową. Podał, że projekt porozumienia brokerskiego zaproponowała (...) (wtedy (...)) oraz że (...) konsultowała porozumienie i jego zmiany z zewnętrznym prawnikiem (radcą prawnym). Zeznał, że pierwotna wersja porozumienia brokerskiego nie zawierała podziału wynagrodzenia kurtażowego na wynagrodzenie za zawarcie i za obsługę – zawierała tylko wynagrodzenie kurtażowe za zawarcie. Podał, że (...) nie oponowała przeciwko propozycji uwzględnienia w porozumieniu podziału wynagrodzenia kurtażowego, żądała jedynie doprecyzowania w zakresie zapłaty od składki pierwszorocznej, co zostało uwzględnione. Wskazał, że umowy szczegółowe miały charakter administracyjny, organizacyjny, służyły wykazaniu pośrednikom zmian w numerach polis. Świadek wskazał, że organizacyjny charakter umów szczegółowych polegał na tym, że porozumienie brokerskie nie zawierało informacji w zakresie konkretnych umów zawartych za pośrednictwem brokera ani wynagrodzenia należnemu brokerowi, więc konieczne było sporządzenie dodatkowego dokumentu doprecyzowującego. Zeznał, że nie posiada informacji co do prób negocjacji zainicjowanych przez pozwaną w zakresie zniesienia podziału wynagrodzenia kurtażowego.

Świadek D. R. (k. 467) podała, że podział wynagrodzenia kurtażowego na wynagrodzenie za obsługę i za zawarcie nie był w powodowej spółce zasadą, a wynikał z każdorazowych negocjacji pomiędzy stronami. Nie brała udziału w negocjacjach w kwietniu 2008 r. Podała, że zarządzała działem prawnym powodowej spółki, stąd o sprawie informował ją T. B..

Reprezentant powódki - P. T. (k. 471) zeznał, że współpraca z brokerem – (...) układała się prawidłowo, do czasu gdy broker nie poinformował o cofnięciu pełnomocnictwa. Wskazał, że zamknięcie systemu IT, który był obsługiwany w (...) i przeniesienie do systemu (...) było czynnością techniczną i nie miało wpływu na brokera, gdyż kontrakty były w dalszym ciągu realizowane, wymagało jedynie przepisania nowego porozumienia kurtażowego z brokerem na nowe szablony (...). Dokumentem integralnym było porozumienie brokerskie z 15 maja 2008 r., określające za co broker otrzymuje prowizję i w jakich okresach. Umowy szczegółowe nr 1 i 2 to dokumenty techniczne, porządkujące. Zeznał, że nie odbywały się rozmowy z prezesem zarządu pozwanej odnośnie zmiany wynagrodzenia kurtażowego na wynagrodzenie należne za zawarcie. W zakresie pierwotnej wersji porozumienia podał, że nie zawierała ona podziału wynagrodzenia na wynagrodzenie za zawarcie i obsługę, zmiana ta została wprowadzona po negocjacjach. Zeznał, że

powodowa spółka w wyniku negocjacji zgodziła się, by prowizja za zawarcie była wypłacana przez rok, a nie miesiąc. Decyzja o ustaleniu wynagrodzenia na za zawarcie i za obsługę była decyzją spółki.

W imieniu pozwanej – J. L. (k. 474) zeznał, że na początkowym etapie negocjacji (...) przedstawił wersję porozumienia, w której nie było podziału wynagrodzenia, dopiero druga wersja umowy kurtażowej zawierała zapisy dotyczące obniżenia wynagrodzenia w przypadku cofnięcia pełnomocnictwa. Podał, że pozwana spółka podpisała umowę zawierającą zapisy zawierające podział na wynagrodzenie za obsługę i za zawarcie ponieważ była do tego przymuszona sytuacją. Podał, że pozwana cały czas obsługiwała (...), mimo że cofnięto pełnomocnictwo. Zeznał, że informacja o cofnięciu pełnomocnictwa została przekazana powodce ustnie podczas spotkania w dniu 3 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Tytułem wstępu do dalszych rozważań wskazać należy, że poza sporem pozostawało to, że strony zawarły w dniu 15 maja 2008 r. Porozumienie Brokerskie, które określało zasady dotyczące wynagrodzenia kurtażowego wypłacanego przez (...) brokerowi w związku z umową ubezpieczenia zawartą za pośrednictwem brokera. Niesporna była również okoliczność tego rodzaju, że strony postępowania zawarły dwie umowy szczegółowe. Nadto pozwana nie zaprzeczała, iż otrzymała od powodki wynagrodzenie kurtażowe w wysokości 103.723,40 złotych za okres od 1 czerwca 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. z tytułu wykonywania czynności brokerskich. Pozwana przyznała również, że (...) pismem z dnia 10 maja 2012 r. cofnął pełnomocnictwo do wykonywania czynności brokerskich udzielone pozwanej. Kwestią sporną w niniejszej sprawie była natomiast okoliczność, jaki charakter miało wynagrodzenie wypłacone pozwanej za okres od czerwca do maja 2013 r. wobec podpisania Umów (...) nr (...) oraz ustalenie, czy w związku z cofnięciem pełnomocnictwa wypłacone wynagrodzenie było należne pozwanej, czy też była ona zobowiązana do jego zwrotu.

Przechodząc w pierwszej kolejności do analizy treści Umów (...) nr (...) wskazać należy, że zgodnie z § 2 pkt. 2 powyższych umów z tytułu zawarcia umowy grupowego pracowniczego ubezpieczenia na życie wskazanej w ust. 1 umowy Brokerowi przysługuje Wynagrodzenie K. w łącznej wysokości 10% (dla Umowy (...) nr (...)) i 20% (dla Umowy (...) nr (...)). W dalszej części Umów Szczegółowych zastrzeżono, że ustalenia te obowiązują dla należnych składek opłaconych przez ubezpieczającego za okres od 1 listopada 2009 r. (dla Umowy (...) nr (...)) i od 1 września 2009 r. (dla Umowy (...) nr (...)) oraz że pozostałe warunki pozostają zgodnie z Porozumieniem Brokerskim z dnia 15 maja 2008 r.

Pozwana w toku procesu podnosiła, iż wskazane powyżej Umowy Szczegółowe zmieniły tytuł zapłaty wynagrodzenia kurtażowego. Tytuł zapłaty wynagrodzenia kurtażowego – zdaniem pozwanej – przed zawarciem Umów Szczegółowych wynikał z Porozumienia z dnia 15 maja 2008 r. i obejmował wynagrodzenie za zawarcie umowy i za obsługę, natomiast po wprowadzeniu Umów Szczegółowych obowiązywało wynagrodzenie jedynie za zawarcie umowy. Zatem kwota 103.723,40 złotych - którą otrzymała pozwana, stanowiła w jej ocenie wynagrodzenie (prowizję) z tytułu zawarcia umowy ubezpieczeniowej. O słuszności takiej interpretacji zapisów umów szczegółowych świadczy zdaniem pozwanej użyte w niej określenia i jej literalne brzmienie, w szczególności wyrażenie „Strony uzgadniają”, co ma potwierdzać, że strony wprowadziły świadomie zmianę tytułu płatności wynagrodzenia kurtażowego. Gdyby bowiem strony chciały w Umowach Szczegółowych potwierdzić istniejący stan rzeczy, użyłyby zdaniem pozwanej sformułowania „Strony potwierdzają”, co uczyniono w § 2 ust. 1. Nadto pozwana wskazała, iż zapis § 2 ust. 3 Umowy (...) nr (...) nie wprowadził żadnego końcowego terminu, za który należy się wynagrodzenie z tytułu zawarcia umowy, wobec czego wynagrodzenie należy się do końca okresu obowiązywania umowy ubezpieczenia.

Sąd nie zgodził się z argumentacją zaprezentowaną przez stronę pozwaną. Przede wszystkim należy wskazać, iż zgodnie z treścią § 1 ust. 2, wyrażeniom użytym w umowie szczegółowej, a niezdefiniowanym nadano znaczenie określone w Porozumieniu Brokerskim. Pojęciami zdefiniowanymi w § 1 ust. 1 umowy szczegółowej nr 1 i 2 były pojęcia: (...), (...) oraz Strony, zatem definicji Wynagrodzenia K. należy nadać – zgodnie z treścią powyższego postanowienia umownego – znaczenie wynikające z Porozumienia Brokerskiego. W związku z powyższym wynagrodzeniem kurtażowym jest wynagrodzenie za zawarcie umowy oraz za obsługę. O powyższym świadczy również zastrzeżenie, że wynagrodzenie kurtażowe przysługuje w łącznej wysokości, zatem dotyczy obu składowych

wynagrodzenia kurtażowego. Należy zatem uznać, że ustalenie stron zawarte w Porozumieniu, a dotyczące składowych wynagrodzenia kurtażowego, obowiązywało niezmiennie przez cały okres współpracy pomiędzy ubezpieczycielem i brokerem.

Również ocena okoliczności faktycznych towarzyszących zawarciu Umów szczegółowych nie pozwala na podzielenie argumentacji pozwanej. Z akt sprawy - w szczególności z przedstawionych przez stronę powodową wzorów porozumień - jak i z zeznań świadków wynika, że czynności w zakresie podpisania Umów szczegółowych nr 1 i 2 miały charakter techniczny i porządkujący.

Odnosząc się do twierdzeń strony pozwanej, zgodnie z którymi celem zawarcia Umów szczegółowych nr 1 i 2 było zniesienie dotychczasowego wynagrodzenia kurtażowego wskazać należy, że twierdzenia te nie znajdują oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Pozwana wskazywała, że otrzymała projekt porozumienia brokerskiego na dzień przed zawarciem umowy ubezpieczenia, jednak wobec presji czasu podpisała owo porozumienie – jak twierdzi pozwana - z niekorzystnymi dla siebie zapisami, które nie zostały wcześniej należycie uzgodnione. Podkreślenia wymaga okoliczność, że obie strony niniejszego postępowania w sposób dobrowolny zawarły Porozumienie Brokerskie, swobodnie dokonując wyboru stron umowy, ustalając jej treść, prawa i obowiązki. Powyższe potwierdza przede wszystkim korespondencja e-mailowa załączona do akt sprawy, a wskazująca, że strony prowadziły negocjacje oraz zeznania świadków. Pozwana miała zatem pełną możliwość zapoznania się z treścią projektu porozumienia, proponowania zmian, nadto jak wynika z korespondencji e-mailowej, współpracowała z Kancelarią (...) która proponowała zmiany w projektach. Pozwana jest przedsiębiorcą i profesjonalistą, więc należy uznać, że świadomie zawarła Porozumienie Brokerskie przewidujące podział wynagrodzenia i należy przyjąć, że miała pełną świadomość finansowych skutków takich postanowień.

Na marginesie należy wskazać, że nie sposób zgodzić się z twierdzeniami pozwanej, która podnosiła, że istnieją powiązania pomiędzy zawarciem Umów szczegółowych nr 1 i 2 a zawarciem przez nią kolejnego porozumienia brokerskiego w dniu 2 lutego 2009 r., uwzględniającego uwagi pozwanej i wprowadzające zapis zgodnie z którym prowizja ma przysługiwać brokerowi za zawarcie, przez cały okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. Zgodnie bowiem z treścią powoływanego dokumentu, Porozumienie o zasadach wzajemnych rozliczeń zostało zawarte pomiędzy pozwaną a (...) S.A. (...), to jest spółką z grupy kapitałowej powódki, zajmującą się ubezpieczeniami majątkowymi i osobowymi - innymi niż życiowe. Nie można zatem uznać, iż zawarcie powyższego porozumienia miało jakikolwiek wpływ na treść Umów szczegółowych nr 1 i 2. Powódka i (...) S.A. (...) są odrębnymi podmiotami, które posiadają niezależne struktury sprzedażowe, nadto ubezpieczenia inne niż na życie - różnią się treścią od ubezpieczeń na życie oraz zostały zawarte za pośrednictwem innych struktur. Nie można zatem zgodzić się z pozwaną, że porozumienie z dnia 2 lutego 2009 r. miało wpływ na przyspieszenie czy też rezultat negocjacji w sprawie zmiany Porozumienia Brokerskiego z dnia 15 maja 2008 r.

Sąd Okręgowy nie podzielił przy tym argumentów strony pozwanej, iż wobec zmian w zakresie wynagrodzenia kurtażowego, odwołanie pełnomocnictwa nie miało wpływu na prawo do wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy. Wypada bowiem zauważyć, że zgodnie z ustaleniami Sądu wynagrodzenie kurtażowe nie zostało zmienione Umowami szczegółowymi nr 1 i 2. Zgodnie z treścią Porozumienia, na wynagrodzenie należne pozwanej składają się wynagrodzenie za zawarcie umowy - przez pierwszych 12 miesięcy oraz wynagrodzenie za obsługę – wypłacane od 13 miesiąca (§ 3 ust. 4). Zatem biorąc pod uwagę datę zawarcia Umowy Ubezpieczenia, wynagrodzenie wypłacane pozwanej za okres od czerwca 2012 r. do maja 2013 r. obejmowało prowizję za obsługę umowy, a nie za jej zawarcie. Pozwana otrzymywała od powódki prowizję za zawarcie umowy w okresie roku od jej zawarcia, to jest od 16 maja 2008 r. Nie budzi zatem wątpliwości Sądu, że późniejsze wynagrodzenie obejmowało wynagrodzenie za obsługę umowy.

W tym miejscu należy wskazać na treść § 5 ust. 1 pkt. 2 lit. c, zgodnie z którym broker traci prawo do wynagrodzenia za obsługę w przypadku cofnięcia umocowania. Jak wynika z akt sprawy, pełnomocnictwo zostało cofnięte pismem z dnia 10 maja 2012 r. (nadanym do pozwanej 15 maja 2012 r.).

Mając na uwadze powyższe oraz wobec ustalenia, że wynagrodzenie wypłacane pozwanej stanowiło wynagrodzenie z tytułu obsługi, w tym miejscu należy przywołać treść § 5 ust. 2 Porozumienia Brokerskiego. Zgodnie z tym postanowieniem pozwana była zobowiązana do poinformowania powódki o cofnięciu pełnomocnictwa w terminie 7 dni od daty cofnięcia. Jak ustalono w toku sprawy, pozwana nie dotrzymała zastrzeżonego terminu i nie poinformowała powodowej spółki o cofnięciu umocowania. W braku wypełnienia powyższego obowiązku aktualna staje się dalsza część tej regulacji, zgodnie z którą - pozwana jest zobowiązana do zwrotu wynagrodzenia za obsługę powiększonego o odsetki. Zatem wobec spełnienia się przesłanek z § 5 ust. 2 Porozumienia Brokerskiego, pozwana winna zwrócić powódce nienależne jej wynagrodzenie za obsługę w kwocie 141.462,77 złotych powiększone o odsetki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, iż roszczenie powódki jest zasadne w całości oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki zgodnie z żądaniem pozwu, o czym orzekł w pkt I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c., z którego wynika, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (zasada odpowiedzialności za wynik procesu). Zwrot tych kosztów przysługuje powódce, albowiem jej pełnomocnik procesowy - będący radcą prawnym zgłosił żądanie ich zasądzenia (art. 109 k.p.c.). Na koszty postępowania poniesione przez powódkę składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 5.400 złotych, 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz opłata od pozwu w wysokości 7.074 złotych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd orzekł jak w sentencji.

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Magdalena Kurc-Mazurkiewicz